

J. DEFILIPPIS

2. IZVORI I RASPODJELA PRIHODA SEOSKIH DOMACINSTAVA

Razmatranja u ovom poglavlju temeljimo na analizi statističke građe u okviru »Ankete o seoskim domaćinstvima« Saveznog zavoda za statistiku 1970—1977. koja predstavlja najpotpuniju statističku dokumentaciju o seoskom domaćinstvu kada se radi o dohotku. Drugi izvor čine rezultati našeg istraživanja a odnose se na: značenje izvora prihoda prema ocjeni ispitivanja i investicije po osnovnim namjenama u 1974. i 1975. godini. ⁽¹¹⁾.

2.1. Prihodi seoskog domaćinstva

Ukupan prihod seoskog domaćinstva Hrvatske ima u posljednjem razdoblju stalnu tendenciju porasta. Ovaj porast istodobno ne znači i adekvatno poboljšanje ekonomskog položaja seoskog domaćinstva jer u dobroj mjeri proističe iz stalno prisutne inflacije.

Tabela 21 — Ukupan prihod seoskih domaćinstava 1970—1977.

u dinarima

Razdoblje	Poljoprivredna		Mješovita	
	ukupan prihod	prihod po aktivnom članu	ukupan prihod	prihod po aktivnom članu
1970—73.	24,342	13,017	31,645	17,013
1974—77.	49,273	35,966	66,893	41,548
Indeks	202,4	276,3	211,4	244,2

Izvor: »Anketa o seoskom domaćinstvu« SB, SZS
Beograd 1970—1977.

Ukupan prihod poljoprivrednog domaćinstva u promatranom razdoblju (1970—1977. godine) rastao je sporije od istog prihoda mješovitih domaćin-

(11) Planom istraživanja nije bilo predviđeno prikupljanje podataka o prihodima, rashodima i njihovoj strukturi jer to pretpostavlja daleko složenija anketna istraživanja. Zbog toga smo se opredijelili na korištenje podataka Ankete o seoskim domaćinstvima SZS koja na teritoriju SR Hrvatske obuhvaća 730 domaćinstava.

Dr Josip DEFILIPPIS, dipl. inž., Institut za jadranske kulture i melioraciju krša u SPLITU
Nastavak rada SEOSKA GOSPODARSTVA U SR HRVATSKOJ iz broja 6/80.

stava. Kako je ukupan prihod poljoprivrednih domaćinstava inače niži od prihoda mješovitih, to se i odnos ukupnih prihoda između ove dvije grupe domaćinstava stalno pogoršava na štetu poljoprivrednih. Tako, dok je u razdoblju 1970—1973. poljoprivredno domaćinstvo imalo svega 77% ukupnih prihoda mješovitog, dotle u razdoblju 1974—1977. ono ostvaruje tek 74%. Prihod po aktivnom članu domaćinstva pokazuje usklađenije tendencije rasta. Tako, dok je aktivni član u poljoprivrednom domaćinstvu u razdoblju 1970—1973. ostvarivao 76% prihoda od aktivnog člana mješovitog domaćinstva, u razdoblju 1974—1977. on ostvaruje 86% istog prihoda.

Tabela 22 — Struktura ukupnih prihoda domaćinstava 1970—1977.

Razdoblje	Poljoprivredno			Mješovito		
	prihodi s gospodarstva	prihodi izvan gospod.	% prihoda od s gospodarstva	Prih. s gospod.	prihod izvan gospo.	% prihoda od gospodarstva
1970—73.	15.878	6.038	72,4	10,210	19.378	34,5
1974—77.	30.614	13.752	69,0	17,603	45,579	27,9
Indeks	192,8	227,8	—	172,4	235,2	—

Izvor: »Anketa o seoskom domaćinstvu« SB, SZS, Beograd 1970—1977.

Kako po privrednoj orijentiranosti svojih članova tako i po izvorima prihoda poljoprivredna i mješovita domaćinstva se bitno razlikuju. Kod poljoprivrednih domaćinstava prihodi s gospodarstva čine oko tri četvrtine ukupnih prihoda da bi kod mješovitih iznosili tek oko jedne trećine. U promatranom vremenskom razdoblju (1970—1977), prihodi s gospodarstva poljoprivrednih domaćinstava rastu brže nego kod mješovitih domaćinstava. Promatrajući ova kretanja možemo zapaziti da u obje grupe domaćinstava prihodi izvan gospodarstva izuzetno brzo rastu (oko 2,3 puta) te da se oba tipa domaćinstva u sve većoj mjeri priklanjaju nepoljoprivrednim izvorima prihoda. Međutim, kako prihodi izvan gospodarstva kod mješovitih domaćinstava pokazuju najviši rast to i ukupni prihodi i prihodi po aktivnom u mješovitom domaćinstvu rastu brže nego li u poljoprivrednom. Brži porast nepoljoprivrednih prihoda mješovitih domaćinstava, što možemo u ovom slučaju i poistovjetiti s porastom osobnih dohodaka iz stalnog radnog odnosa, osnovni je razlog sve veće diferencijacije seoskih domaćinstava po kojoj poljoprivredna domaćinstva općenito zauzimaju sve nepovoljniji ekonomski položaj.

Anketa o prihodima, rashodima i potrošnji domaćinstava 1978. godine pruža nam mogućnost usporedbe poljoprivrednih, mješovitih i nepoljoprivrednih domaćinstava. (12)

(12) Anketirano je ukupno 2.786 domaćinstava iz SR Hrvatske, od toga 397 poljoprivrednih, 869 mješovitih i 1520 nepoljoprivrednih domaćinstava (SB—1125, SZS, Beograd, 1979)

Tabela 23 — Ukupni prihodi domaćinstva u 1978. godini

	poljoprivredno		Tip domaćinstava		dinara
	dinara	% od nepoljoprivrednog	mješovito dinara	% od nepoljoprivrednog	
Domaćinstvo (ukupno)	60.688	54,6	113.173	101,6	111.135
Po članu domaćinstva	20.461	55,4	28.192	76,3	36,950

Izvor: »Anketa o prihodima, rashodima i potrošnji domaćinstva 1973«, SB 1125, SZS, Beograd, 1979.

Rezultati ankete iz 1978. godine pokazuju da su mješovita i nepoljoprivredna domaćinstva praktički izjednačena po ukupnom prihodu. Ukupni prihod po članu mješovitog domaćinstva je osjetno niži (76,3%) zbog toga što mješovito domaćinstvo u prosjeku ima veći broj članova (4,0) od nepoljoprivrednog (3,0). Novčani dio prihoda mješovitog domaćinstva je znatno manji i iznosi svega 76,6% istog prihoda nepoljoprivrednog domaćinstva. Ovu razliku mješovita domaćinstva nadoknađuju naturalnom potrošnjom sa svog gospodarstva tako da u ukupnom prihodu neznatno čak nadmašuju nepoljoprivredno.

Za razliku od mješovitog, prihodi poljoprivrednog domaćinstva su u pola manji od prihoda nepoljoprivrednog. To se isto tako odnosi i na prihode po jednom članu koji iznose tek 55,4% prihoda po članu nepoljoprivrednog domaćinstva. Iz toga i proizlazi izrazito nepovoljan ekonomski status poljoprivrednog domaćinstva prema druga dva socio-ekonomska tipa domaćinstva.

2.2. Prihodi mješovitih domaćinstava

U okviru ovih istraživanja posebnu pažnju smo posvetili prihodima mješovitih domaćinstava. Kao prvo, željeli smo raščlaniti prihode domaćinstva van gospodarstva prema njihovom izvoru kako bismo mogli ocijeniti njihovo pojedinačno značenje.

Kao što vidimo, najveći broj ispitivanih mješovitih domaćinstava ostvarivalo je prihode iz stalnog zaposlenja (69,6%). Kao drugi po učestalosti javlja se prihod od mirovine (38,0%). Radni odnos i mirovina su znači dva najučestalija izvanpoljoprivredna prihoda mješovitih domaćinstava.

Drugi izvori prihoda su znatno slabije zastupljeni. Kao posebnu grupu može se izdvojiti »rad u inozemstvu« koji se javlja u 9,0% anketiranih domaćinstava i »samostalnu kućnu djelatnost« s 8,2% domaćinstava. Po-

Tabela 24 — Izvori prihoda mješovitih domaćinstava

% domaćinstava

Vrsta prihoda	%	Vrsta prihoda	%
Sredstva rada	1,8	Mirovina	38,0
Povremeni rad van gospodarstva	3,2	Socijalna pomoć	1,5
Rad u inozemstvu	9,0	Pomoć rodbine, susjeda	1,7
Od samostalne i kućne djelatnosti	8,2		
Stalno zaposlenje	69,6		

Zbroj postotaka je veći od 100 jer se radi o višestrukome odgovoru u kome su ispitanici kao izvor prihoda navodili više vrsta izvora prihoda.

vremeni rad izvan gospodarstva, nekada vrlo značajan izvor prihoda, javlja se tek u 3,2% domaćinstava. Socijalna pomoć i pomoć rodbine javljaju se kao izvor prihoda u vrlo malom broju anketiranih mješovitih domaćinstava.

Zeljeli smo dalje utvrditi važnost navedenih izvora prihoda za ekonomski život domaćinstva. Zbog toga je od ispitanika traženo da ocijeni koji je od navedenih prihoda za njegovo domaćinstvo najvažniji.

Tabela 25 — Mješovita domaćinstva prema najvažnijem izvoru prihoda izvan gospodarstva

% domaćinstva

Vrst prihoda	%	Vrst prihoda	%
Usluge sredstvima rada	0,6	Stalno zaposlenje	65,7
Povremeni rad van gospodarstva	0,6	Mirovina	19,3
Rad u inozemstvu	8,3	Socijalna pomoć	1,1
Samostalna kućna djelatnost	3,9	Pomoć rodbine i susjeda	0,6

Prema očekivanju, najveći broj ispitanika (65,7%) se opredijelio za »stalno zaposlenje« kao najvažniji izvor prihoda domaćinstva. Na drugo mjesto po zastupljenosti dolazi ona grupa mješovitih domaćinstava koja kao najznačajniji izvor prihoda ističe mirovinu (19,3%). To su prvenstveno domaćinstva kod kojih svi aktivni rade na gospodarstvu te osim mirovine nemaju drugih prihoda van gospodarstva. Velikim dijelom su to staračka domaćinstva koja svoju pripadnost mješovitom tipu domaćinstva temelje isključivo na mirovini. Razumljivo da u takvim socio-ekonomskim uvjetima mirovina predstavlja najznačajniji izvor prihoda domaćinstva.

Slijedeću najveću grupu čini 8,30% mješovitih domaćinstava koja najvažniji prihod ostvaruju »radom u inozemstvu«. Sudeći po zastupljenosti ove grupe možemo ocijeniti da prihodi od rada u inozemstvu predstavljaju značajan izvor prihoda mješovitih domaćinstava. Praktički, sva domaćinstva kod kojih »rad u inozemstvu« predstavlja izvor prihoda ističu taj prihod kao najznačajniji za njihovu ekonomiju.

Prihodi od samostalne djelatnosti i kućne radinosti javljaju se rjeđe kao najvažniji prihod (3,90%) nego kao izvor prihoda domaćinstva (8,2%). Slično je i s ostalim izvorima prihoda koja su obuhvaćena anketom. Interesantno je naglasiti da se prihodi od »usluga sredstvima rada« i »povremenim radom izvan gospodarstva« javljaju kao najvažniji prihodi u izuzetno malom broju slučajeva. Sudeći prema zastupljenosti domaćinstva koja od pružanja usluga rada i sredstava ostvaruju prihod, kao i o značenju tih prihoda za domaćinstvo, možemo ocijeniti da je angažiranost anketiranih mješovitih domaćinstava u ovim djelatnostima vrlo skromna.

Upitani da ocijene važnost prihoda kojeg ostvaruju s gospodarstva i izvan gospodarstva čak 80,40% ispitanika smatra da je prihod izvan gospodarstva važniji, 12,3% ocjenjuje da su ti prihodi podjednako važni a samo 7,3% ispitanika smatra da su za njih važniji prihodi s gospodarstva.

IZneseni rezultati ukazuju na nedvojbeno značenje prihoda izvan gospodarstva, odnosno, na značenje prihoda iz radnog odnosa za ekonomiju mješovitog domaćinstva. Sigurno je da je na formiranje ovakvih stavova značajnu ulogu imala visina prihoda iz radnog odnosa i njegovo učešće u ukupnim приходima domaćinstva. Međutim, ne smije se zanemariti ono inače teško mjerljivo značenje koje proizlazi iz »sigurnosti«, »stalnosti« prihoda iz radnog odnosa, iz prava na mirovinsko i zdravstveno osiguranje koja iz tog odnosa proizlaze, što sve zajedno pruža stanovitu ekonomsku sigurnost nosiocu toga prava i njegovoj porodici. Ovakvu sigurnost poljoprivredna proizvodnja na gospodarstvu nikada nije pružala. I na koncu, za mlađe generacije na selu je posebno važno da radni odnos povlači za sobom viši društveni status u seoskoj sredini. Sve su to elementi utkani u atraktivnost radnog odnosa koji neodoljivom snagom privlači sve radno sposobne kapacitete sela.

2.3. Raspodjela prihoda seoskih domaćinstava

Ukupno raspoloživa sredstva seoskog domaćinstva nominalno rastu vrlo brzo. Kod mješovite grupe domaćinstava taj je rast veći zahvaljujući bržem rastu primanja iz stalnog rada izvan gospodarstva.

U strukturi upotrebe raspoloživih sredstava seoskog domaćinstva osobna potrošnja čini najveći dio, oko dvije trećine. Apsolutna visina sredstava koje domaćinstva odvajaju za osobnu potrošnju, bitno je različita po grupama domaćinstava. Dok su u razdoblju 1970—1973. poljoprivredna domaćinstva odvajala za osobnu potrošnju 72,1% vrijednosti odvajanja mješovitih domaćinstava, dotle su u razdoblju 1974—1977. odvajala tek 65,9%. Znači da se položaj poljoprivrednih domaćinstava relativno pogoršava, kao rezultat sporijeg rasta ukupno raspoloživih sredstava ove grupe domaćinstava.

Tabela 26 — Kretanje i struktura upotrebe ukupno raspoloživih sredstava

Razdoblje	Ukupno raspoloživa sredstva (dinara)	Osobna potrošnja dinara	%	Ulaganje u gospodarstvo		Doprinosi i porezi	
				Dinara	%	dinara	%
Poljoprivredno							
1970—1973.	22.238	14.288	64,5	2.754	12,4	1.292	5,8
1974—1977.	44.360	27.533	76,3	4.958	13,7	2.117	5,9
Indeks	199,5	192,7	—	180,0	—	163,9	—
Mješovita							
1970—1973.	29.941	19.941	81,6	1.795	7,4	767	3,2
1973—1977.	63.182	41.728	85,5	3.622	7,4	1.063	2,2
Indeks	211,0	210,7	—	207,8	—	138,6	—

Izvor: »Anketa o seoskim domaćinstvima« SB, SZS, Beograd 1970—1977.

Slijedeća najveća stavka u raspodjeli prihoda odnosi se na ulaganje u gospodarstvo. Poljoprivredna domaćinstva ulažu u gospodarstvo više od mješovitih. Na ta ulaganja, prosječno za razdoblje 1974—1977. poljoprivredna izdvajaju 4,955 dinara ili 13,7% ukupno raspoloživih sredstava, a mješovita 3,622 dinara ili samo 7,4% svojih ukupno raspoloživih sredstava. Dalje, iz analize obuhvaćene vremenske serije (tabela br. 26) proizlazi da ulaganja u gospodarstvo kod mješovitog tipa domaćinstva pokazuje brži rast nego kod poljoprivrednog. To ide u prilog tezi da mješovita domaćinstva, dostigavši jednom određeni standard, prelijevaju sve veća sredstva iz svoje nepoljoprivredne djelatnosti u gospodarstvo. No bez obzira na ove indicije ostaje činjenica da ulaganja u gospodarstvo u obe grupe domaćinstva rastu sporije od ukupno raspoloživih sredstava kao i od troškova za osobnu potrošnju. Veći dio porasta prihoda seoskih domaćinstava odlazi u porast osobne potrošnje, a manji za ulaganje u razvoj proizvodnih kapaciteta gospodarstva.

Tabela 27 — Kretanje i struktura novčanih izdataka domaćinstva

Razdoblje	Poljoprivredno			Mješovito		
	Izdaci za domaćinstvo	Izdaci za gospodarstvo	%	Izdaci za domaćins.	Izdaci za gosp.	%
	dinara	dinara		dinara	dinara	
1970—1973.	7.897	6.385	44,7	14.037	4.341	23,6
1973—1977.	16.261	11.842	42,1	30.861	7.983	20,6
Indeks	205,9	185,5	—	219,9	183,9	—

Izvor: »Anketa o seoskim domaćinstvima« SB, SZS, Beograd 1970 — 1977.

Poljoprivredna domaćinstva za potrebe samog domaćinstva troše približno tek oko polovine novčanih sredstava mješovitih domaćinstava. Dvostruko veći novčani izdaci za potrebe domaćinstva očituju se kroz izrazito veću osobnu potrošnju te kroz bolju opremljenost mješovitog domaćinstva. Unatoč postojećim visokim diferenciranostima poljoprivrednog i mješovitog domaćinstva na ovoj osnovi, analize obuhvaćene vremenske serije ukazuju na brži rast novčanih izdataka za domaćinstvo u mješovitom tipu. Ovakvo kretanje još jednom upućuje na tendenciju pogoršanja položaja poljoprivrednih domaćinstava.

Poljoprivredna domaćinstva troše za potrebe proizvodnje na gospodarstvu znatno veća sredstva od mješovitih. Dio ukupnih novčanih izdataka za potrebe proizvodnje je u poljoprivrednih domaćinstava daleko veći (oko 40%) nego u mješovitim (oko 20%).

2.4. Investicije u gospodarstvo

Investicije u gospodarstvo su jedan od najznačajnijih pokazatelja razvijenosti i perspektive razvoja poljoprivrednog gospodarstva. One, kao prvo, posredno, ukazuju na ekonomsku moć domaćinstva. Drugo, može se pretpostaviti da će uložene investicije rezultirati povećanom proizvodnjom ili povećanom produktivnošću što nam ukazuje na vjerojatni razvoj proizvodnje na gospodarstvu. I treće, malo je vjerovatno da će u gospodarstvo investirati ona domaćinstva koja nemaju namjeru da se bave tom proizvodnjom kao jednom od značajnih radnih i ekonomskih preokupacija svog domaćinstva. Zbog njihovog mnogostrukog značenja, investicijama u gospodarstvo obratili smo posebnu pažnju.

Tabela 28 — Novčani izdaci za investicije u gospodarstvo 1970—1977. godine

Razdoblje	prosječno	% domaćinstava	
		Tip domaćinstva poljoprivredno	mješovito
1970—1973.	1,774	2,506	1,467
1973—1977.	3,165	4,309	2,624
Indeks	178,4	171,9	178,9

Izvor: »Anketa o seoskim domaćinstvima« SB, SZS, Beograd 1970 — 1977.

Novčani izdaci za investicije u gospodarstvo (1974—1977) čine kod poljoprivrednih gospodarstava 36,4%, a kod mješovitih 32,8% ukupnih novčanih izdataka za gospodarstvo. Znači da daleko veći dio izdataka otpada na tekuće troškove proizvodnje i obaveze iz proizvodnje nego na investicije. U pogledu visine iznosa za investicije vidljivo je da poljoprivredna gospodarstva ulažu više nego li mješovita.

U promatranom razdoblju (1970 — 1977) opažamo tendenciju porasta vrijednosti investicija time što je taj porast više izražen kod mješovitog

nego kod poljoprivrednog tipa. Istodobno mora se zapaziti da je porast investicija u gospodarstvo u promatranom razdoblju osjetno niži od porasta izdataka za domaćinstvo i izdataka za gospodarstvo (vidi tabelu br. 28). On je istodobno niži od porasta prihoda s gospodarstva (vidi tabelu br. 22) što nas sve navodi na zaključak o smanjenju interesa za investicije u razvoj gospodarstva.

Tabela 29 — Novčani izdaci za investicije u gospodarstvu prema namjeni

Razdoblje	Tip domaćinstva					
	poljoprivredno			mješovito		
	zemlji- šte	poljop. zgrade	osnovno stado	zemlji- šte	poljop. zgrade	osnovno stado
1970—1973.	46	464	1,221	56	285	671
1974—1977.	10	1.005	1.327	21	468	620
Indeks	21,7	216,6	108,7	37,5	164,2	92,4

Izvor: »Anketa o seoskim domaćinstvima« SB, SZS, Beograd 1970 — 1977.

Struktura investicija po namjeni pokazuje da najveći dio iznosa otpada za nabavu osnovnog stada. Daleko manje sredstava se investira u poljoprivredne zgrade i u zemljište. Svi odnosi vrijede, više-manje, podjednako za oba tipa domaćinstva. U promatranom razdoblju, kod oba tipa domaćinstva, opaža se smanjena tendencija investiranja u osnovno stado i, pogotovo, u zemljište, posebno kod poljoprivrednih domaćinstava.

Našim istraživanjem ostvaren je uvid u zastupljenost pojave »investicije u gospodarstvo« čime su u mnogome upotpunjeni podaci statističke građe. Prikupljeni podaci se odnose na prethodnu i tekuću godinu (1974. i 1975).

Prvi podaci pokazuju da su investicije u gospodarstvo relativno slabo zastupljena pojava. U promatranom razdoblju (1974 — 1975) samo je 24,0% seoskih domaćinstava investiralo u gospodarstvo. Poljoprivredna domaćinstva investirala su u osjetno većem broju (28,8%) nego li mješovita (20,7%).

Tabela 30 — Domaćinstva koja su investirala u gospodarstvo u 1974. i 1975. godini

(u % od ukupnog broja domaćinstava)

Tip domaćinstva	Poljoprivredni rajoni		
	ravničasti	brdsko-planinski	mediteranski
Prosječno	39,4	20,5	16,2
Poljoprivredno	43,7	21,7	32,4
Mješovito	35,8	19,8	13,6
N	248	454	307

Distribucija rezultata po rajonima pokazuje da u ravničastom rajonu investira u gospodarstvo najveći broj domaćinstava (39,4%). Daleko manji broj domaćinstava investira u brdsko-planinskom i najmanje u mediteranskom rajonu. U svim rajonima, bez obzira na učestalost investicija, poljoprivredna domaćinstva investiraju u gospodarstvo češće nego mješovita.

Tabela 31 — Domaćinstva koja su investirala u gospodarstvo prema namjeni investicija

(domaćinstva koja su investirala = 100,0)

Namjena investicije	prosječno	Tip domaćinstva	
		poljoprivredno	mješovito
Kupljeno zemljište	30,8	37,1	23,6
Kupljeno zemljište, dugogodišnji nasadi	4,3	4,8	3,6
Kupljeno zemlj., priplodna i radna stoka	11,1	8,1	14,5
Dugogodišnji nasadi	7,7	4,8	10,9
Dugogodišnji nasadi, priplodna i radna stoka	0,9	1,6	0,0
Priplodna i radna stoka	45,3	43,5	47,3

Najviše domaćinstava investira u kupovinu zemljišta i stoke. Poljoprivredna domaćinstva u većoj mjeri kupuju zemljište a mješovita u većoj mjeri ulažu u podizanje višegodišnjih nasada i kupovinu stoke.

Tabela 32 — Domaćinstva koja su investirala u gospodarske zgrade i opremu

(domaćinstva koja su investirala = 100,0)

Namjena investicije	prosječno	Tip domaćinstva	
		poljoprivredno	mješovito
Gospodarske zgrade	29,7	27,8	31,0
Strojevi, prevozna sreds. za rad na gospodarstvu	66,6	64,8	67,9
Gospodarske zgrade, strojevi i prevozna sredstva	3,5	7,4	1,2

Istraživana domaćinstva su u većoj mjeri investirala u strojeve nego u gospodarske zgrade. Vrlo mali broj domaćinstava je ulagao u obe namjene. Praktički, nema značajnih razlika u investiranju u ove namjene između tipova domaćinstava.

Broj i sastav aktivnog članstva istraživanih domaćinstava predstavlja jedan od važnih činilaca koji utječe na stav domaćinstva prema investici-

jama na gospodarstvu. Tako, kod poljoprivrednih domaćinstava što je broj aktivnih članova veći to se i domaćinstvo u većoj mjeri odlučuje na investicije. Kod mješovitih, investicije u gospodarstvo su uvjetovane odnosom poljoprivrednika i nepoljoprivrednika. Što među aktivnim više prevladavaju nepoljoprivrednici domaćinstvo se u manjoj mjeri odlučuje na investicije. Kod poljoprivrednog tipa, što se među aktivnim nalazi više mladih članova to domaćinstvo u većoj mjeri investira. Kod mješovitog tipa zapaža se suprotna pojava. Što među aktivnim ima više mladih članova to domaćinstvo u manjoj mjeri investira. Broj aktivnih članova, njihova dobnost i spolna struktura te njihova profesionalna orijentacija su činioci koji inače opredjeljuju interes domaćinstva prema proizvodnji i razvoju gospodarstva pa prema tome i prema investicijama.

Tabela 33 — Domaćinstva koja su investirala u gospodarstvo prema veličini obradivih površina

Tip domaćinstva	Veličina obradivih površina (ha)				
	do 1,00	1,01—3,00	3,01—5,000	5,01—8,00	8,01 i više
Prosječno	10,4	19,8	30,5	47,9	45,8
Poljoprivredno	13,8	23,0	28,4	47,9	40,0
Mješovito	9,9	18,2	33,0	48,9	55,6
N	259	392	201	130	27

Proizvodni kapaciteti gospodarstva čine daljnju skupinu činioca koja utječe na odnos domaćinstva prema investicijama na gospodarstvu. Porastom obradivih površina raste i učešće domaćinstava koja investiraju u gospodarstvo. U grupi s posjedom iznad 5 hektara obradivih površina gotovo svako drugo domaćinstvo je investiralo. Interesantno je zapaziti da porastom obradivih površina mješovita domaćinstva u većem broju investiraju nego li poljoprivredna. Mješovita domaćinstva u pravilu raspolažu s većim novčanim sredstvima, pogotovo ona koja posjeduju veće gospodarstvo, te je i to sigurno jedan od osnovnih razloga zbog kojeg se lakše i češće odlučuju na investicije u gospodarstvu.

Nastavit će se!